

Baka Istvánra emlékeztek Szekszárdon születésének 60. évfordulója alkalmából

Az Illyés Gyula Megyei Könyvtár és a Babits Mihály Társaság üzenete:

„Baka Istvánra emlékezünk július 26-án, délután 4 órakor a szekszárdi alsóvárosi temetőben. Mindenkit várunk, hogy elhelyezze a szeretet és nagyrabecsülés virágait.”

A megemlékezésen **Németh Judit** elmondta [Baka István Fredman szonettjeiből](#)
 című versét.

Kis Pál István saját költeményét olvasta fel *Mi itt vagyunk* címmel.

Gacsályi József a költővel való személyes találkozásaira emlékezett.

Baka Istvánra emlékeztek

ÉVFORDULÓ Most lett volna hatvanéves Szekszárd szülötte

Hatvanéves lenne Baka István, aki 1948. július 25-én született Szekszárdon. Rövidre szabott életében jelentős, tökéletességre törekvő alkotásával az irodalom csúcsaira jutott. A Szegeden 1995. szeptember 20-án elhunyt költőre, íróra, műfordítóra, a Pro Urbe Szekszárd tulajdonosára emlékeztek szombaton a megyeszékhelyen, az alsóvárosi temetőben barátai, tisztelői és hozzátartozói. Méltató beszédet Gacsályi József szerkesztő tartott, Németh Judit előadóművész Baka István egyik költeményét szavalta el, Kis Pál István költő erre az alkalomra írt saját versét osztotta meg a jelenlévőkkel. ■ Sz. Á.

Bocz László, Németh Judit, Kis Pál István és Gacsályi József a sínál

Tolnai Népújság, 2008. július 28. 1. p.

Gacsályi József: Tisztelt Emlékezők!

A gyász napjai már régen elmúltak, mi mégis folyton úgy jövünk erre a helyre, mint akik tudjuk, hogy a költőt nem a nekropoliszban illene keresnünk. Mert bizony itt élhetne velünk. Talán most lenne ősz a szakálla, talán deresedne a haja, és tapasztalnánk, hogy vénülésnek indulván is még mindig gyermek. És nem csak úgy, ahogy minden édesanyának örökre kislány marad az általa szült, szeretett lény, hanem azt látnánk, azt a zseniálisan naiv, az évek fogytán sem elaggó embert, akire jósága révén nem tapad az évek sorvasztó fonadéka.

Nem tudom, Baka István hogyan került be mások életébe, de az biztos, hogy aki találkozott vele, és akivel ő váltott néhány mondatot – talán nem is valami fontosat – annak emléke maradt róla. Soha nem kellett megerőltetnem magamat, hogy felidézzem. Ám ahányan léteztünk is valameddig a közelében, mind másképpen gondolunk rá. Először csak hírét vettem. A Garay Gimnázium valamely felsőbb osztályába jártam, amikor arról hallottam, hogy van egy igen tehetséges versíró

az elsősök között. A tanáraink felismerték az ilyent. Bíró János bácsi, Létay Menyus bácsi, Szalai és Cséke Miklós, akit Atyának is mondtunk, nem tévedett ezekben dolgokban. Aztán az önképző körben megmutatta tehetségét. Egyetlen esztendeig jártunk mindketten ugyanabba az iskolába, de okossága, komolysága, türelme számomra feledhetetlenül körülrajzolta karakterét. Későbbi találkozásaink során tudtam meg, hogy van benne indulat bőven, amelyet – főleg az általa kevésbé ismert emberek előtt – igen nagy intelligenciával háttérben tudott tartani; s megtapasztaltam, hogy imádott vidám lenni, ám ezt a tulajdonságát nem sokan ismerték. Pedig nagyszerű humora volt, okos derűje, amely mindig finoman kerülte az otrombaságot. Ez bizony az a húr volt, amelyen alkalomadtán nagyon szerettem együtt pendülni vele. Ha mellette is működött volna egy Johann Peter Eckermann, ifjú kora ellenére valószínű Baka Istvánt is a bölcsességek forrásának tarthatnánk, akárcsak Goethét, de az általa leírt szavak így is hiánytalanul rá vallanak meg ránk vallanak, műve pedig famulus nélkül is megáll.

Következő jelzés a Magdolna-zápor volt. Gondoltam, hogy nem fog az irodalmi élet megállni egy vékonyka kötetnél, ám sejtettem, s amikor belelapoztam a könyvbe, már tudtam, hogy ez nem egy szokványos megjelenés. Úgy állt elő a kész költő, ahogy az illik. Egy komoly intellektus, biztos formai háttérrel, aki – amint József Attila vagy Pilinszky János, tehát az igazán nagyok – a művészet lényegét ismeri: a poézist.

Több év eltelt, s jött a következő könyv. Ezt, a Tűzbe vetett evangéliumot örömmel mutattam meg egyik tanár barátomnak, aki attól a pillanattól méltán nagy költőnek tartja Istvánt. A Szekszárdi mise érlelését és születésének érdemi szakaszát magam is láthattam, hiszen István az Augusz-ház toronyszobájába hosszú időn át föl járt, ahol a Liszt Ferenc kiállítás volt, s ahol zeneműtáros voltam. Hosszas beszélgetések közepette alakult a könyvbeli hősök körvonalai. Ő, amikor ebből az alkalomból először jelent meg ott, azt mondta: „Nem vagyok túl jól mostanában. Azt hiszem, válságban vagyok. Prózát fogok írni”. És megírta a magyar irodalom egyik legzseniálisabb kisregényét. Ez az a könyv, amely egyszerre szól Liszt Ferenc zeneszerző zongoraművészről, Séner János nyugalmazott pénztárnokról, dalárdavezetőről, Baka Mártonról, az újvárosi templom sekrestyéséről, és így, egyben Baka Istvánról, szól magyarságról és európaiságról, arról, hogy nem csupán nyelvében él a nemzet, szól egy városról, amelyet a lélek foltfestésének színei idéznek föl a múltból, és szól egy

szülőházáról, amelyben mindenki lehet magyar, mert aki átéli, megéli és megszenved, ami ezzel jár, azt befogadja a nemzet. Az ezért való nehéz küzdelmet talán még senki sem fogalmazta meg Baka Istvánnál szebben.

És még mindig emlékezem. A legváratlanabb találkozásom vele 1992-ben volt. Megjelent a könyvtárban, és csendben megkérdezte: „Kiadnátok-e a könyvem?” Először nem értettem, miről is van szó, aztán megmagyarázta a hihetetlen: nem sikerült olyan kiadóra lelnie, ahol meg tudná jelentetni legújabb verseskötetét. Pedig akkor már sikerrel túl volt a Döbling és az Égtájak célkeresztjén című kötetén is. Ezek szerint nem volt egészen ismeretlen. Azt gondoltam ekkor, amit mondtam is neki, hogy elérkeztünk ismét Csokonai korába, amikor kézirattal házal a költő. hogy a haza nagyobb dicsőségét legyen módja szolgálni. Tehát a megyei könyvtár természetesen kiadta a Farkasok órája című kötetét, amely azok figyelmét is megmozdította, akiknek csak periferiális látómezejében volt fellelhető ez az egyre meggyőzőbb művekkel jelentkező alkotó. Biztos vagyok abban, hogy nagy holtpontra sikerült ekkor átlendülnie.

Végül arra az utolsó találkozásunkra emlékezem, arra az 1995-ösre, amikor elmentünk érte Szegedre, hogy szülővárosába hozzuk autóval a Babits Mihály-díj átvételére. Akkor azt mondta: „Nem sokáig fog ez így menni”. Én megpróbáltam valami vigasztalást megfogalmazni, hogy: „Nem megy ám olyan könnyen a távozás, ahogy gondoltod”. Azt válaszolta: „Te csak úgy hiszed”. Ez már a készülődés, a Hány-versek korszaka volt, az ifjan is bölcs, a mesterré érett ember megnyilatkozásainak korszaka. Ekkor már átgondolta azt, ami végső fokon érthetetlen, és nekünk még mindig elfogadhatatlan.

Most, amikor – a sok közül – néhány fontosnak gondolt találkozásunkat felidéztem, arra buzdítok mindenkit, aki ismerte Baka Istvánt, elevenítse föl magában azt az embert, aki szakállasan, keretes szemüvegével, félre fésült hajával jön szembe vele. Még nem őszén és nem tétován, ahogy a korosak szoktak, mert hisz neki nem volt ideje megöregedni. S ha sikerült magunkban megrajzolni ezt a képet, rájövünk: micsoda hiányt viselünk mi azzal, hogy késik a föltámadás!

De mindenkit kérek, aki látta életében, s azt is, aki nem, lapozza föl, sokszor lapozza föl, hogy mégis részesülhessen a feltámadás csodájában!

Kis Pál István: Mi itt vagyunk

(Baka István sírjánál 2008. július 26-án)

Mi itt vagyunk, de hol vagy Te?

Hol van Prométheusz,
és hol van már Zeusz, ki vasláncra verette,
hová lett Tüphón és Ekhidna kéje,
a gyilkos vágyból kelt keselyű éhe,
hol van, ki ha tudna, érte tán meghalna,
hol van a kentaur, Kheiron szép jutalma?

Mi itt vagyunk, de hol vagy Te?

Hol van az a bolond,
ki a csörgősipkát karóra tűzette?

Mi persze tudjuk: a Herceg jó és derék!
A kedvéért szívjuk még e világ mérges lehet.

De hol van Helsingör, és merre jár Yorik,
a sült krumplin s a vodkán kivel huzakodik,
hol van, aki tudja, a lét csak préda-konc;
Horáció meg csak jólfésült udvaronc!

Mi itt vagyunk, de hol vagy Te?

És hol van Pehotnij,
ki a bakancsfűzőt hárfaként pengette?
Tán Saljapin nyomában járva-lopakodva
a moszkvai metrón leszállt Tartaroszba?

Ez itt nem Pétervár piszkárjovi kertje,
nem a forró öllel elringató sztyeppe,
ez itt az Obsitos löszízű hazája,
vele koccintottál búcsúra, pohárra.

Mi itt vagyunk, de hol vagy Te?

Hova lett veled a kérdés,
amely az Urat hasztalan kereste?

Hol van, ki megtagadva tudott megkövetni,
s úgy kétkedett imát, ahogy azt még senki?...

Nem követelt, remélt, s még hinni Őt itt vagyunk,
úgy gondolj rá Uram, ahogy mi gondolunk!